

Poloma: Timodi pa:ta: tapaeyeke titina: wapee

¹ Polo Ita: mo Ketiso Yesuna: aposolo hali halome. Nika: da:taasa: Koda:ma: make mo epena: yu wia haloma: Ketiso Yesu yaapoma: do e pokono lelepeme.

² Do wape Timodi neke pa:ta: wape pitolome. Mo Koda: pa:ta: hone tulaaseme ekina:ta: neketa: ota: ya weki haleme. Mo Apa: Koda: pita: Ketiso Yesu nika: Tekehali ipilikana:ma: mo tamba: mina:la:eki make a:ta:ma: homa:la:eki make puki lopaasa:eki make neke pa:ta: kina:e.

Makeaasa: hau wala:la: ekina: kinki pita:la: pi-manu

³ Ima: mo hande Ma:sedonia nane pulu hata: loa: tupa: ame make neketa: mo Epesese nane pa hao hapeke alome. Koto pa:ta: haleme mandane haliwekima: iki makeaasa: haumanu walo halemeeki na walepepee loelena:yeke loa:me. ⁴ Mo haliweki ika: napeke na pitiki pimanu make ika: apa:meina: atekena: atekena: bikimanu yata:po hata: alemeeeki make paeyao mina:pa:laena: lapeke. Kutu piki pi lo haleme ekima: ikana:ma: Koda:na: epeaalo pa:la: ekimanu mina: na tamba: mikita: ape ape la: tiaalieke. Mo epeaalo pa:la:eki manuta: nika: hone tulaaloma: ekima: homeke mia:peke ya:la:me. ⁵ Mo iki pa:ta: na lapepee lapeke alo ekina: teketa: kota: mo wanda:hali ika: hone teke yako pea make

ika: puki lopao make ika: Yesu pa:ta: ota: hone tulao halimi ekima: make koto haumanu pilimi ekima: ika: ika: kone pukima: homa: alualu pea haena:yeke loa:me. ⁶ Mandane wanda:halima: do haumanu mina:pa:lao mo hande popeke na piki pimanu hotu haleme ekima: epeke hau pea:peke ya:la: pota:manu handa:pa:peke na ya:la:me. ⁷ Ikana:ma: Koda:na: pi ula:eki manuna: wala:la: hali haluekee hone wia hata: dupa:pa:peke dupa:pa:peke pimanu wopu alemepate pa mo ika: aleme pi kone hone wopu na u make koto pina: teke make hone wopu na witelememe. ⁸ Mo Koda:na: Lo Pi manuma: la: ula: tupa: homeke pu haya:ka:na:ta: epelieke hone witoloma:pate ⁹ pa dupiki hone make witoloma:me. Mo lo pi manuta: mo epeke wanda:hali tikitiki yaaluekema: na ula:pate pa mo ika: you hali pa:ta: homu na piki pa pi yambolo haleme wanda:hali pa:ta: ula:me. Dupae. Koda: hoki walaa hoke hau pu haleme wanda:hali pa:ta: make Koda: hone ma:nda: na wiki kenke alemanu pa:ta: homeke hone u haleme wanda:hali pa:ta: make inkiki ateke kone lu make mandane wanda:hali lu homao haleme wanda:hali pa:ta: make kutupa mo ¹⁰ yola:la: hau pu haleme wanda:hali pa:ta: make mo wanda: pa:ta: pita:la: hauta: pa hali yankeke pa:ta:kone pita:la:wanda:hali pa:ta: make mandane wanda:hali pake mina:la: wanda:hali pa:ta: make yayapiki pi lo haleme wanda:hali pa:ta: make ya pi alo kone Tekehalina: biki lo haleme wanda:hali pa:ta: make kutu piki hau piteleme wanda:hali paeyao pa:ta: hone witololo hata: koto lo pimanu wia pa:la:me. Do lo pimanu

ula: ekita: mo epeke tikitiki piki mana: pimanu a:mbaasa: hoke haumanu sa:sa: puluekema: ula:me. ¹¹ Koto wala:peke mana: pi epeketa: mo paa pita:la: ta:na: piki Koda:ma: Ima: la halonoyeke ka:la: Pi Seliapo pa:ta: ula:me.

Poloma: Koda:na: a:ta:ma: homeeke ekina: keiyae leekeeki

¹² Ya e pokono wele peaasa: Ketiso Yesu nika: Tekehali pa:ta: keiyae pi alome. Ipika: e Ima: ana:na: pokaalieke hone wia I maleke lieke ekina: keiyae alome. ¹³ Amba:ta: Ima: ota: Ketisona: biki hoke pi pi alo hata: make ipika: wanda:hali ka:nda:ma: homa: tiao make iki tekipeleke laasa: hali haowa:me. Kutu pua: ekita: Ima: Ketiso pa:ta: hone na tulao make mo pua: ekina: teketa: hone wopu na wiki hata: pueke handaa Koda:ma: I pa:ta: a:ta:ma: homeekeme. ¹⁴ Nika: Tekehalima: ipika: a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki I pa:ta: wopu kua:niaeyekeme. Kutupa make mo nika: Ketiso Yesu ameḷe molome hone tulaasa:eki pita: pukima: homa:la:eki yaapo I pa:ta: make kia:me.

¹⁵ Ota: opua hone tulaapeke ya:la: ota: pi ma:nda:ta: dupa. Ketiso Yesuma: hoke hau pu haloma: wanda:hali da:taaluekema: yeke do kenkena: epeekeme. Koto ekina: mo hoke hau wopu pita:la: halita: I ya:pate ¹⁶ Koda:ma: I pa:ta: a:ta:ma: homeekeme. Ipikana:ma: koto I pa:ta: a:ta:ma: homeeke ekina: teketa: Ketiso Yesuma: mo wetepe hone tulao da:ta:la:eki mulu peleme wanda:halima: ipika: a:ta:ma: homa:la:eki I pa:ta: pieketa: iki pa:ta: make pina: I pa:ta: amba:la wala:la:me. ¹⁷ Mo lekema: handa:peke na yo make

homa:peke na yo piki da:ta hao hala: Kini hali ipiki homeke kone Koda: hala:me. Ipika: biki tieke ota: kende wina: mea a:meiyaena: la:na:e. Kutu pina:e.

¹⁸ Ya weki Timodio. Ima: amba: neke hone witolo hata: la: wia: pita: koto la: wia: tupa: kone ame nakana:ma: pea:peke alome. Koto la: wia: pi manuta: naka: a:nda: pita:la: ale leke miniki hata: a:nda: epeke tupa: pea:peke. ¹⁹ Kutupa naka: hone tulaleeki wopu miniki hata: naka: hone tekemanu h*aj*i peaapa:na: wopu handeteke hapeke. Mandane haliwekima:ta: ika: hone tekemanu pendulu baemeke handaata: ika: hone tulaaseme ekita: mo hande sisima kawasota: toopina: tulaaso yambolo hoeta:la: tupa: ika: hone tulaasemeeki make koto tupa: kone ota: hoeyaasememe. ²⁰ Mo haliweki ame*le* haepeke hali yaapo ipilika: biki Haimeni-asi pita: A:lekesa:nda yaapota: koto hau pipikime. Ipiliki tanda mina: mo Sadanina: kiki pa:ta: pa:na: tapaowa:me. Kutu pu ekima:ta: ipilikana:ma: mo hande Koda:na: biki laasepeeki mina:pa:laena: tamba: milieke.

2

Siosi tapakena: mombela yeni pita:la:eki

¹⁻² Ya sutiaaso titina: pita: dupa. Ikana:ma: Koda: pa:ta: yeni pimika:na:ta: wanda:hali paeyao make ika: kini haliweki make kapomani e poka:la: haliweki make Koda:ma: tamba: mina: honke lo hapa:peke. Kutaa make ikina: keiyae lo hapa:peke. Koto yeni pulu peleme ekina: teketa: do ekina: alome. Iki niki paeyao yopu hao polumana: make Koda:na: tikitiki piki hau mumana: alome. ³ Kutu piki yeni pita:la:eki manuma:ta: mo niki pa:ta:la:la:

Koda: ta:na:ma: homaasa:me. ⁴ Ipika: hone pa:la: ekita: wanda:hali paeyaoma: ipika: da:ta:la:eki mea hata: mo ota: pina: teke handa: wina:e. ⁵ Ipikita: ota: Koda: homeke hala:me. Kutupa Koda: pita: wanda:hali nika: ka:pa hali homeketa: Ketiso Yesu hala:me. ⁶ Ipikana:ma: Koda:na: la: wieke nate opolo epeeketa: wanda:hali paeyao paa ham-buluekema: ipiki kone haleekeme. Kutu pieke ekima: walolota: Koda:ma: wanda:hali paeyao da:ta:la:eki mina:e laa hone pa:la:eki peneme yaala:me. ⁷ Koto pi walono yeke Koda:ma: I aposolo hano la:la:me. Ima: yaa pi na alome. Ota: pi alo loa:me. Ipikana:ma: Ita: mo Diendaili wanda:halina: moka:la: tiaasa: hali hata:ta: ipika: ota: pi make mo hone tulaasa:eki make walaano yeke hano la:la:me.

⁸ Ima: Siosi paeyao pa:ta: halima: yeni pina: hone pa:la:me. Hali epima: ma:nda: pa:ta: mineke pankolo o kake neli pita:la: hau na piki ota: yako piki hone u paleke hala: hali manuma: mo siosina: mombilimi pa:ta: kiki a:meiyao yeni pina:e.

Wanda:wekima: pea:peke haumanu

⁹ Wanda:weki pa:ta: make dupiki pi alome. Ika: dau manuta: epekeeki ika: ana: piki tupa: kone yama:pa:peke ya:la:me. Ikana:ma: kimelema: hata: ika: itiki loke yaapona: koloma: wepia ula: ale manuma: make o beleke manuma: make o yenki tieke yeke aka:manu au na lapa:peke. ¹⁰ Koto hau na pikita: ikana:ma: Koda:na: wandiki haluekema: hone wimika:na:ta: kota: ikana:ma: ota: epeke haumanu pu hapa:peke. Kutu piteleme hauta: ota: ika: au seliapoe. ¹¹ Wanda:wekima:

ika: kone mina:niao yopu siki pita: mo pimanu opua:pa:peke ya:la:me. ¹² Ima:ta: wanda: homeke ma:nda:ma: mo haliweki pa:ta: pi wala:la: you wanda: haena:e hone na witolome. Dia:me. Ikita: pi na leke pita: opita:la:eki homeke pia:pa:peke ya:la:me laa la: witolome. ¹³ Do ekina: yeke loa:me. Koda:ma: A:da:ma: amba:la wepiaata: Ipa:ta: wetepe wepiekeme. ¹⁴ Kutupa A:da:ma:ma: mo Sadanima: makeaeyeke pi na opiekepate ipika: wanda: Ipima: opuaata: Koda:na: pi yambeleekeme. ¹⁵ Kutu piekepate wanda:wekima: weki taapolo hata: a:nda: kimelema: hone tulao pukima: homaa tikitiki piki hone taapuna: hata: pu haemeka:na:ta: kota: mo ika: weki mendilimi ekima:ta: iki pa:ta: eki a:nda: epolo pa:la:eki sa:sa: pilieke.

3

Siosi tapake handeteke hala: haliwekina: pea:pekeeki

¹ Ota: pi ala:eki ma:nda: doe. Hali ma:nda:ma: ipika: honema:ta: Ketiso wanda:hali hatuku polueke hone wia:ka:na:ta: kota: epeke e hone koto wita:la: handa:e. ² Ketiso wanda:hali hatuku pula: halita: eki a:nda: na piki hali yelieke. Ipikita: wanda: homeke ma:la: halie. Ipikita: hone wotu lenkene pea ula: halie. Ipika: lokena: handeteke hata: e na kapa:lake epeke tupa: pita:la: halie. Mo na handeke wanda:hali make ipika: da pa:ta: mea peliaasa: hali yelieke. Ipikita: pi epeke tupa: wala:la: halie. ³ Hoke ikali naa lu keaasa: hali o tekipuleke laasa: hali dia:ya:la:pate ipikita: yopu hata: a:nda: ai puluekema: na taapa:la: halie.

Kutupa ipikita: mani pa:ta: we na pambeke hala: halie. ⁴ Ipikana:ma: ipika: wekiwanda: wopu handeteke hata: make ipika: wekiwandikima: ipiki pa:ta: epeke hone wia ipika: pi opina: lelieke. ⁵ Mo halima: ipika: wekiwanda: kone handeteke hapeke na ya:ka:na:ta: kota: Koda:na: siosi wanda:halita: ekipa handeteke hapeke ya:la:pe. ⁶ Handaena: hau pea lopaama:na: ipikita: Tekehalina: pi panake mina:la: hali na halieke. Mo hande Sadani lopeeke tupa: lopaama:na: loa:me. ⁷ Ipikita: mo Ketiso na haleme wanda:halima: kone ipika: pi laalimikie. Kutu pilie ekima:ta: ipika: biki na hoeyaaso haena: mo hande Sadanima: hona:maasa: ale pa:ta: na lopilieke.

Siosi tapake tamba: mina:la: haliweki

⁸ Kutupa dikoni haliweki make kekeke yaapo na haasa: hali make epeke hau pu haleme haliweki hapeke ya:la:me. Kutaa make ikita: mo hande waini ikali wotu na no haleme haliweki make yenki haka:ta:pao muluekema: hone wopu peleme haliweki hapeke na ya:la:me. ⁹ Kutupa hokeeki ika: hone teke pa:ta: na u pelia haena: alo hata:ta: mo wala: tiaeyeke ota: pimanu wotu miniki hao halimikie. ¹⁰ Koto haliwekita: ika: pu haleme haumanu handoma: tiatiki peaata: ana: pia:ka:na:ta: kota: mo e pokaena: lapeke ya:la:me. ¹¹ Koto haliwekina: wanda:wekima: make ika:ta: epeke hone manuma: tekele tekele pea hata: pi la la na piki wanda:weki halimikie. Epeke hone wia hoto paeyao ika: hau pita: pi yaapoma: ota: hau homeke pu hapeke yeke wanda:weki halimikie. ¹² Dikoni halita: wanda: homeke ma:la: hali hata: ipika: wekiwanda: wopu handeteke hapeke ya:la:

halie. ¹³ Mo e epeke tupa: pokaaseme dikoni haliwekita: ika: epeke halimi ekima: ika:ta: epeke biki wilie haliweki halimikie. Kutaa make ika: Ketiso Yesu pa:ta: hone tulaleme ekina:ta: paala:ma: na homeke pi lapeke ya:la:me.

Koda:na: pita:la: hauna: teke pi

¹⁴ Neke pa:ta: Ima: do wape pitolo hata:ta: neke ai koto kone handolo ipulueke hone wia halopate ¹⁵ ale ma:nda:ma: I sa:sa: pia:ka:na:ta: kota: nika: Koda:na: tapakema: hata: pulu poloma:eki manuta: do wapema: walieke. Koto tapaketa: mo da:taa hao hala: Koda:na: siosi tapake loa:me. Koto siosita: mo hande Koda:na: ota: pita: tia haena: la:la: pinki tieke leke hala:me. ¹⁶ Mo nika: Ketiso hauna: teketa: ota: hau tieke dia:me pita: ma:nda:ma: lapeke na ya:la:me. Do ekina: alome. Ipikita: ota: halina: loke kone mea opolo epeekeme.

Mo hande Sipitidima: ipika: yako pa:la: ekita: ota: ekie laa peneme waleekeme.

Kutupa ipikita: enisoloma: make handeekeme.

Ipika: bikita: mo tutu ma:nda: ma:nda: paeyao pa:ta:manu make walemekeme.

Kutu pieketa: mo kenke paeyao pa:ta: haemeke wanda:halima: ipiki pa:ta: hone tulaemekeme.

Kutaa ipikita: Koda:ma: oli ya nane hatuku mea peekeme.

4

Mandane makeaasa: pimanu wala:la: wanda:hali

¹ Mo Sipitidima: peneme yao dupa ala:me. Wetepe nina:ta: mandane wanda:halima: mo hone tulaasa: hauta: mina:pa:lalimikie la:la:me. Ikana:ma: mo yayapiki pi aleme sipitidi manuna: kakena: homa hata: mo hoke temoko manuna: wala:la:eki telimikie. ² Koto wala:la:eki manuta: mo makeaaso yayapiki pi lo haleme wanda:halima: peo lalememe. Mo talo talo hake toopi wepikima: ala:ta: ma:nda: to tokula:la: tupa: koto wanda:halina: ika: hone teketa: to tokula:la:me. ³ Kutu pu haleme haliwekima: pi walolo hata: alota: Wanda: mina:la:eki make mandane nemanu hala:eki make hoke haue laa wahapa: peao halememe. Pate do ne manuta: nikana:ma: nomono yeke Koda:ma: wepiayekeme laa ipika: pi mina:la: wanda:halima: mo ota: hau homeke hone witolo hata: koto ne manuna: Koda: pa:ta: keiyae pi alo hata: napeke ya:la:me. ⁴ Koda:ma: wepieke alemanu paeyaota: epeke ale manue. Ala:ta: ma:nda: wahapa: pu kiaapeke na ya:la:pate paeyaota: pa Koda: pa:ta: keiyae pi alo hata: mea:peke ya:la:me. ⁵ Pa ekipeke. Koda:na: pi pita: ipiki pa:ta: keiyae laa yeni pita:la:eki yaapoma: mo ne pa:ta: ala:ta: na talena: lelieke.

Ketiso Yesuna: epeke e pokaasa: hali

⁶ Nakana:ma: do mana: pimanu a:nda: epeke tupa: mo Ketiso kametonu pa:ta: la halo haeka:na:ta: kota: neketa: Ketiso Yesuna: epeke e pokaasa: hali halipikie. Kota: koto nakana:ma: teliele hone tulaasa: pi pita: mo walea: ota: pi yaapo a:nda: ota: wopu miniki hao haeka:na:ta: kota: kutu pilipi ekima:ta: neke wele pealieke. ⁷ Kutu pea:peke ya:la:pate pa mo epe na piki

Koda: mataake tindemanu moka:laa kitemeeki kiaapeke. Nakana:ma: Koda:na: hau puluekema: moka:la: hande hande pu hapeke. ⁸ Lokena: moka:la: hande hande pita:la:eki manuma:ta: niki pa hosikima: epeaaliepate pa Koda:na: hau puluekema: moka:la: hande hande pita:la:eki manuma:ta: niki ota: epeaalieke. Pa ekipeke. Koto hauma:ta: ame do nika: kenkena: haloma:eki make wetepe da:taa halo poloma:eki make ana:lawalieke. ⁹ Ota: opua hone tulaapeke ya:la: ota: pi ma:nda:ta: dupae. ¹⁰ Koda:ta: wanda:hali paeyaona: pa:ta:la:la: hali hala:me. Koto pa:la:pate ipikita: ota: mo ipiki pa:ta: hone tulaasoma: wanda:halina: da:taasa: hali hala:me. Koto ekina:ta: nikana:ma: koto da:taa hao hala: Koda: pa:ta: hone ti laloma: ekina:ta: bepolaluekema: honkopu hao e wopu poko haloma:me.

¹¹ Do mana:manu make do wala:la: ekimanu make ikana:ma: opua ota: pea:tiki pu haena: nakana:ma: iki pa:ta: wopu walo hapeke. ¹² Wanda:halima: neke wekihali hale ekina: handolo hata: ipikita: pa wekie laama:na: nakana:ma: ota: Ketiso hau moka:la: tiaapeke. Koto puluekema:ta: naka: pilipi hauma: make naka: lelipi pima: make naka: pukima: homilipi ekima: make naka: hone tulalipi ekima: make naka: tikitiki piki hauma: make koto hau paeyaota: mo pi mineleme wanda:halima: ota: handena: lapeke. ¹³ I a:pono molu hata:ta: naka: natemanu wiaata: paeyaoma: opina: mo Baibolo pimanu yata:pa:la:eki make mo pi wala:la:eki make wala: tiaaso la hala:la:eki make koto hau manuta: ota: honkopu hao putia pua:peke. ¹⁴ Mo siosi you haliwekima: pi la: witolo hata: naka: youna: ika:

kiki wimi dina: Koda:ma: ipika: pa hameke kita:la: epeke ale homeke naka: puki pa:ta: wiaya: ekita: nakana:ma: ota: na mina:pa:lapeke. ¹⁵ Paeyaoma: naka: Ketiso hau daeyaaso piteleeki handena: do Ima: la kitolo ekimanu nakana:ma: hone wopu wia moka:la: hande hande pu hapeke. ¹⁶ Naka: walele ekimanu make naka: pu hale hau make wopu handeteke hapeke. Do haumanu paeyao epeke tupa: putia peka:na:ta: kota: koto pilipi ekima:ta: neke make mo nakana:ma: walele pi opua ipu haleme wanda:hali make detelimikie.

5

Siosi wanda:hali handeteke hata: pea:pekeeki

¹ Mo koke haliweki na tolu lu pelepata: naka: apa: pa:ta: ale tupa: homu piki pimanu lapeke. Panake haliweki make naka: kame tupa: kone epeapeke. ² Koke wanda:weki make naka: ama: tupa: kone handeteke hata:ta: panake wanda:weki make naka: ana: leke tikitiki piki hauma: homeke handeteke hapeke.

³ Kosa:piki wanda:ma:nda: ota: ipika: honumake siki hala:eki handeka:na:ta: kota: ipiki tamba: mulukema: hone epeke u hapeke. ⁴ Pate ipika: wekiwandiki o eiyeye wanekena: wekiwandiki haya:ka:na:ta: kota: ikana:ma: amba:la ika: koke wanda: handeteke hasa: hau pea:pa:peke ya:la:me. Kutu piki hau pimika:na:ta: kota: mo hande ateke inkiki make aeyeke meiyekema: iki pa:ta: pimi ekimanu hombo peaasememe. Koto hauma:ta: Koda: ta:na:ma: homaasa:me. ⁵ Kosa:piki wanda: ma:nda:ta: ipiki tamba: mina:yeke ipika: tapake

wanda:hali ma:nda: dia:yalo ipika: honumake siki haya:ka:na:ta: kota: Koda:ma: ipiki handeteke haena: ipiki pa:ta: hone ti lao hala:me. Kutu pitolo hata:ta: Koda:ma: ipiki tamba: mina:yeke ipikana:ma: timba: nate yaapona: honke pa alo alo hata: yeni pu hala:me. ⁶ Pate kosa:piki wanda: ma:nda:ma: ipika: lokena: namonamo pita:la: eki-manu homekena: hone u haya:ka:na:ta: kota: koto wanda: ipikita: pa hala:pate kone ipika: temokota: homa ula:me. ⁷ Wanda:halima: iki pa:ta: hoela:me laama:na: do mana: pimanu wanda:weki pa:ta:la hala:tiki pu hapa:peke. ⁸ Kutu pilipipate ma:nda: hali epima: ipika: tapakemanu o ota: ipika: weki-wanda: epeke tupa: na handeteke haya:ka:na:ta: kota: koto someta: mo Ketiso hau kiaaso toopi mea baasa:me. Kutu piki somena: hoke hauma:ta: mo pi na miki wanda:halina: hoke hau lombei pea ota: hoela:me.

⁹ Mo kosa:piki wanda:wekina: biki ula: wapena:ta: dupiki wanda:na: biki homeke wia:peke. Wanda: ma:nda: ipika: bapi hali tieke tepo paeya:ka:na: make ipikita: hali homekena: da peeke wanda: make ¹⁰ wanda:halima: epeke hau pia: wanda:e aleme wanda: make ipika: wekiwandiki epeke tupa: handeteke haya: wanda: make na handeke da ma:nda: wanda:hali epemeke handa:mea wamo pia:tiki pieke wanda: make Ketiso yankeketonu oto nane hata: tamba: mieke wanda: make ka:nda: mina:la: wanda:hali petelea: wanda: make epeke haumanu puluekema: hone wopu u hayeke wanda: make kosa:piki wanda: homekema: koto hau paeyao tonka:na: apa:tao pea:tiki pieki handemeka:na:ta:

kota: ipika: biki wape pea:peke.

¹¹ Kutu pulu pa:la:pate mandane moputali kosa:piki wanda:manu ika: bikimanu wape pea na apa:taapeke. Pa ekipeke. Ikana:ma: ika: lokena: hone pelemeeeki hone witololo hata: hali ma:nda:na: da puluekema: Ketiso hoki walaa pelimikie. ¹² Kutu pimikina:ta: ika: Ketiso pa:ta: amba:la la: wimiki pimanu yambilimikie. ¹³ Kutaa make kutupiki kosa:piki wanda:wekima: da yalayala pu pominolo hata: ika: e poka:peke natemanu hoeyaalememe. Koto hau homeke dia:pate ikana:ma: kotoeki ota: lombeipiki hoke hau ma:nda:ta: dupa. Mandane wanda:halina: hau hotiata: la: mundula mundula pitolo hata: mo ota: lapeke na ya:la: ekimanu la: tiatia pu halememe. ¹⁴ Mo a:nda: pitelema wanda:halima: niki pa:ta: hoke pi loluekema: waleke wiaama:na: mo Ketiso hala: moputali kosa:piki wanda:wekita: pa hali ma:nda:na: da pua wekiwandiki mendia ika: da handeteke haena:e hone witolome. ¹⁵ Pate mandane kosa:piki wanda: manuta: paa la:ka:la Sadani teli mea pelememe. ¹⁶ Kutu pu halemepate Ketiso wanda: ma:nda: ipika: tapake kosa:piki wanda:manu ma:nda: haya:ka:na:ta: kota: mo Siosi tapake pa:ta: ka:nda: wiaama:na: ikita: ipikana:ma: handeteke hapeke ya:la:me. Kutu pia:ka:na:ta: mo siosi tapakema: ota: mo honumake siki haleme kosa:piki wanda:weki ota: epeke tupa: handeteke haena: waleke wilieke.

¹⁷ Ika: you haliwekima: wanda:hali handeteke hata: e epeke tupa: pokemeka:na:ta: ika: biki a:meiyaaso yenki ana:na: haka:ta:pao mina:e hone wia:peke ya:la:me. Mo pi wala:pekeeki o mana:

moka:la: tiaaso hata: ota: honkopu hao wopu poke-
 meka:na:ta: kota: kutu piki you haliweki pa:ta:
 amba:la hone wia pea:peke. ¹⁸ Do alo ekina:
 mo Baiboloma: alota: Kaoma: palaowa kilikimanu
 ambuku mea baaluekema: ankema: e pokolo
 haena:ta: ipika: kake anka:ta:pu na pea:peke lo
 make mo e poka:la: halima:ta: ipika: e poka:la:
 yenki mia:peke ya:la:me laa wape pea ula:me.
¹⁹ Wanda:hali homekema: alota: Mo you halima:
 ata:ka:piki hau pia:me lea:ka:na:ta: na opua:peke.
 Koto pilipipate hali yaapo tepoma: a:nda: a:pa
 lea:ka:na:ta: kota: opua:peke ya:la:me. ²⁰ You hal-
 ima: a:nda: hoke hau pia:ka:na:ta: kota: mandane
 you haliwekima: handolo hata: hone wina: ika:
 leke potopoto kone ipika: hoke hau pa:la:eki laa la
 halaata: sa:sa: pea:peke.

²¹ Mo Koda: make Ketiso Yesu make mo maleke
 lila: enisolomanu make iki paeyaona: leke po-
 topoto hata: Ima: neke pa:ta: la: witolo pita: dupa
 alome. Nakana:ma: homeke pa:ta: homeke puki
 wita:la: hau na pu make mandane tapake homeke
 na petolo pikita: do ya pea:peke alo ekita: ota:
 paeyao pa:ta: hone witolo hata: pea:peke. ²² Hali
 ma:nda:ma: siosi pa:ta: Koda:na: e pokaena:ta:
 na hondoma: tiake hata: kiki wita:la: hau ai na
 pea:peke. Mandane wanda:halina: hoke hau neke
 pa:ta: na mundilina: leke naka: hauta: yako pea
 hapeke.

²³ Neketa: yeni mea:tiki pu haeka:na:ta: naka:
 welekema: epeke e pokena: ikali homeke na neke
 waini siki make apa:tao napeke.

²⁴ Mandane wanda:halina: hoke hauta: pen-
 eme peneme yao ula:me. Koto ekima:ta: pi

yokaalu pia:peke nate opolo epea:ka:na:ta: ika: hoke hauma:ta: iki hatuku ipilieke. Pate mandane wanda:halina: hoke hauta: wetepe nane peneme yaeya:ka:na:ta: handa: wilimikie. ²⁵ Mandane epeke haumanu make koto tupa: kone peneme peneme yao ula:me. Kutaata: mo ota: peneme na ula: epeke hau mandane ekimanu maketa: a:mbao wia:peke na ya:la:me.

6

Wanda:halina: e pokaasa: tapakena: mana: pi

¹ Mandane pa hameke e pokaaseme tapake ikana:ma: ika: you haliweki pa:ta: hone witolo hata: homu pea hapa:peke. Kutu pimika:na:ta: kota: mo pa haleme wanda:halima: Koda:na: biki pa:ta: make nika: aloma: mana: pimanu pa:ta: make ikana:ma: hoke pimanu na lelimikie.

² Mandane pa hameke e pokaaseme tapakema: ika: you halita: Ketiso hali haya:ka:na:ta: ipikita: nika: Ketiso yankeke hone witolo hata: paa pa alema: na handaapa:peke. Kotoeki na pikita: ikana:ma: dupiki hone witolo Ipikita: ya Ketiso kame haleka:na:ta: Ima: ipiki hone pa:la:me. Ima: ipika: e pokawa:ka:na:ta: ipikana:ma: do e pa:ta: yama: epeke ale mina:e hone wiaata: ikana:ma: amba: pokeme e tupa: na pokeketa: kotoeki lombei peao pokaapeke.

Makeaasa: hau wala:la: ekina: kinki pita:la: pi-manu

Do alo pi manuta: nate paeyao wopu sa:tiaaso hata: wala:tiki pu hapeke. ³ Ma:nda: epima: mo hande nika: Tekehali Yesu Ketisona: ota: pi

make mo nika: hone tulao yeni pita:la: hauna: mana: pimanu make kota: waloma: pi yaapo mandake na piki pa ta:ta: piki mana: pimanu a:pa walea:ka:na:ta: ⁴ kota: koto someta: hone na wiki hakoko lita:la: hali hala:me. Ipiki pa:ta:ta: hoke hone teke pila:me. Koto ekina: ipikana:ma: mo mana: pi teke manuna:ta: ape ape lo make pi yokaalu alu puluekema: hone wopu u hala:me. Ipika: kutu pita:la: ekima:ta: mo hone wopu epeke tupa: na handeteke haleme wanda:hali tukiki pa:ta:ta: I I ala: hau make ape ape la alualu pitolo hata: yaala: peake pi la alualu pu make na handoma: tiake hoke hone u alualu pita:la:eki make ⁵ kima: na homeke pi yokaalu alu pita:la: ekimanu make kota: hao paeyao mo wanda:hali tukiki pa:ta: wala: tiao hala:me. Kutu piki wanda:halima:ta: mo hande ota: pimanu mina:pa:laaso hata:ta: pa mo Koda:na: hau pita:la: ekita: hamoko hapeke pota:e hone u halememe.

⁶ Ota: ala:me. Hali ma:nda: epita: Koda: pa:ta: hone tulao hata: ipika: miniki hala: kenke ala:ta: ala:ta: ana:e hone wia:ka:na:ta: kota: koto someta: hamoko some hala:me. ⁷ Nikita: do kenkena: ipulu hata:ta: aleke miniki epoloma:pe. Ala:ta: ma:nda: na miniki epoloma:me. Pa do kenke mina:pa:laoma:ka:na:ta: aleke mea poluma:pe. Dia:me. Ala:ta: ma:nda: na mea polumeke. ⁸ Koto ekina:ta: nika: ne aka:manu ana:na: wia haoma:ka:na:ta: kota: kotota: ana:e. ⁹ Mo hamoko haluekema: hone pa:la: wanda:halita: ne wiaasa:eki muluekema: pea:ka:na:ta: ka:pei leke hondalieke. Ika: hone wopu na wiki hoeyaapeke ya:la: hoke hone manuma: iki yola: mea lopao ota: hoeyaalieke. ¹⁰ Mo mani we pamba:la: ekima:ta:

ta:ta: ta:ta: piki hoke haumanu pu tialo pa:la: ekina: teke ula:me. Mandane wanda:halima: mani muluekema: hone wopu witolo hata: ika: hone tulao halemeeki mina:pa:lao hoke ka:nda: manuma: ika: puki tandama: homo haememe.

Timodi pa:ta: leeke mana: pimanu

¹¹ Nakana:ma: Koda:na: hali hata:ta: koto hau manuta: mone hata: pina: kiao papate leke hapeke. Kutu puluekema:ta: kota: nakana:ma: mo tikitiki piki hau make Koda:na: hau leke pita:la: hau make hone tulaasa: hau make pukima: homa:la: hau make ki hone na wiki pita:la: hau make kimele piki hau pita:la: hau make koto hau paeyao ota: muluekee hone u paleke pu hapeke. ¹² Wanda:halima: hoto neli kita:la: nate nina: mo hande tombo muluekema: honkopu hao aiya pu halememe. Koto tupa: nakana:ma: make Koda: pa:ta: hone tulaaso hata: naka: deto hala: ekita: mo tombo wataasa: tupa: muluekema: ota: honkopu hao aiya pu hapeke. Koto deto hala: ekita: nakana:ma: wanda:hali wopuna: leke popelekena: Koda: pa:ta: hone tulaasome alo hata: peneme yaeketa: kota: Koda:ma: muelena:yeke neke wi lea:me. ¹³ Mo ala:ta: ala:ta: paeyao da:taa wina: la:la: Koda:na: leke popelekena: hata: make mo hande Pontiasi Pailedi pa:ta: ota: pi leeke Ketiso Yesu ipika: leke popelekena: hata: make Ima: neke pa:ta: dupa alome. ¹⁴ Mo pea:pekee laa neke pa:ta: la: ula: pi manuna: kakena: homa mo Tekehali Yesu Ketiso paa epolo pa:la: nate epena: handeteke hata: ota: hoeya hoeya na piki yopu miniki hao hapeke. ¹⁵ Mo Ketisona: paa la:ka:la epolo pa:la: nateta: Koda:ma: homeke handeteke

hala: ekina: mo ponka: di pilu ula: nate opolo epea:ka:na:ta: kota: Koda:ma: Ketiso peneme yao mea halieke. Koda:ta: ta:na:ma: homa:la: ekina: teke hata: ipiki homeketa: wanda:hali paeyaona: handeteke hala: hali hala:me. Ipikita: mo kini haliweki paeyaona: Tumiki Kini hali make mo teke haliweki paeyaona: Tekehali make hala:me. ¹⁶ Ipiki homeketa: ipika: kone pa da:taa hao hala: Koda: hala:me. Wanda:halima: ipiki hala: teke pa:ta: pua:peke na yeke paꞰ tieke pa:ta: hala:me. Ipikita: hali ma:nda:ma: ota: na handemeke yeke Koda: yeke handaata: ame make ota: ma:nda:ma: handa:peke na ya:la:me. Ipika: biki tieke ota: kende wina: make mo na paeyeke pa hao hala: Kilu Tombuao hala: ekina: wele make ipika:eki wina:e. Kutu pina:e.

Hamoko wanda:halina: mana: pi

¹⁷ Mo kenke ala:ta: ala:ta:na: hamoko haseme wanda:hali pa:ta:ta: dupiki pi la wia:peke. Ika: hakoko na lu make mo ai paelo pa:la: kenke ale manuna: hone na ti lao hao hapa:peke. Kotoeki na pikita: niki ta:na:ma: homomono epeke alemanu ku hala: Koda: pa:ta: hone ti lao hapa:peke lapeke. ¹⁸ Koto wanda:hali ikana:ma: mandane wanda:hali pa:ta: epeke hau pipe laata: mo ika: tamba: mina:la: hau piteme ekima: hamoko hapa:peke laa lapeke. Ikana:ma: epeke moke pita:la: wanda:hali hata: ika: hamoko ale manuta: mandane wanda:hali pa:ta: pa teli pealuekema: tikitiki yao hapa:peke lapeke. ¹⁹ Koto hau a:nda: pu haemeka:na:ta: kota: ika: wetepe hapeke yolo pa:la: ekina: epeke teke u haena: lelimikie. Kutu

pimika:na:ta: kota: mo ota: deto hala:eki miniki hao halimikie.

²⁰ Timodio. Do Koda:ma: neke pa:ta: ka:la: eta: ota: wopu handeteke hapeke. Mo epe na piki Koda: mataake pimanu la kiteme pi manuta: ki-aapeke. Mandane wanda:halima: makeaaso hata: Do aloma: pi manuta: ota: tumiki pie lo halememe.

²¹ Kutupa mandane wanda:halima: Koto aleme tumiki pita: nikana:ma: ota: hone uluma:me laa lemeke handaata: ikana:ma: mo hande ota: hone tulaasa: hauna: pota:ta: mina:pa:laememe.

Koda:na: a:ta:ma: homa tamba: mina:la: ekita: Timodi iki pa:ta: hao haena:e.

Sembeleke
The New Testament and Genesis in the Sembeleke
Language of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Sembeleke
long Niugini

Copyright © 1991 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Sembeleke

Translation by: Ken Macnaughtan

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-10-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

554aa30a-6453-5c3b-a9c6-7635bc987776